

Utbildningsdepartementet dnr U2025/01067

Remissyttrande till utbildningsdepartementet – Förbättrat stöd i skolan – delbetänkande av utredningen om en förbättrad elevhälsa (SOU 2025:44)

Sammanfattning

Höörs kommun anser att utredningen om en förbättrad elevhälsa i flera delar kan leda till positiva förändringar och därmed ställer sig kommunen positiv till delar av utredningen, men har synpunkter på enskilda delar av förslaget. Höörs kommun vill poängtera att det är viktigt att överväga konsekvenserna av de föreslagna åtgärderna och säkerställa att elevhälsans främjande och förebyggande arbete inte försvagas och att ett kategoriskt synsätt istället etableras och att fokus i högre utsträckning istället hamnar på åtgärdande arbete.

Höörs kommun delar till viss del uppfattningen att bestämmelser om stöd och särskilt stöd behöver förtydligas. Idag är det inte likvärdigt för elever avseende stödinsatser utan det finns stora variationer. Det handlar bland annat om enskilda lärares kompetens att organisera undervisningen så att alla elever får den ledning och stimulans som krävs. Det finns lärare som ser till att ge alla elever möjligheter att följa undervisningen och det finns lärare som organiserar stödbehovet i form av extra anpassningar. Variationerna finns dock inom en och samma skola, likväl som mellan olika skolor.

Höörs kommun anser även att det föreligger en otydlighet i utredningen avseende ansvarsfördelning gällande stödinsatser. Som det är framskrivet i utredningen ser Höörs kommun att det finns en risk för att lärare ensamt äger undervisningen och elevhälsan ses som specialister som kopplas in när elevers svårigheter har identifierats. Höörs kommun delar uppfattning avseende det som skrivs fram i utredningen att alla barn och elever ska kunna följa och tillgodogöra sig undervisningen och att undervisningen behöver utformas utifrån olika elevers behov. Höörs kommun anser att utredningen bör tydliggöra ansvarsfördelningen mellan undervisning, dvs. lärarnas ansvar och elevhälsans arbete i form av hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande insatser från elevhälsans professioner. Framförallt handlar det som de olika arbetsuppgifter speciallärare och specialpedagoger har i förhållande till stödinsatser.

Höors kommun vill även betona att det redan idag finns skolor som aktivt arbetar utifrån gällande författningar avseende elevers rätt till stöd. Skolorna organiserar stöd till elever på motsvarande sätt som föreslås i utredningen gällande stödundervisning samt att elever får det särskilda stöd de har rätt till utifrån de behov som en utredning visar. Trots det finns det elever som går ut grundskolan utan att nå målen för utbildningen.

Vidare föreslår utredningen åtgärder för att bland annat minska på lärares arbetsbelastning. Förslagen i utredningen innebär däremot ett utökat ansvar och nya arbetsuppgifter för rektorer. Detta kommer att påverka rektorers mandat, försvåra organisation och rektorers möjligheter att vara pedagogiska ledare samt göra nödvändiga uppföljningar av verksamheten. Som framkommer i utredningen kommer de nya arbetsuppgifterna att leda till en ökad arbetsbelastning för rektorer. Redan idag har rektorer en alltför hög arbetsbelastning utifrån alla de krav som finns reglerade i författningarna. Ytterligare arbetsuppgifter är inte gynnsamt för yrkets attraktionskraft. Förslagen medför ett ökat resursbehov, dels avseende rektorer, dels lärare samt speciallärare och specialpedagoger. Höors kommun anser att konsekvenser av dessa olika delar behöver utredas vidare innan förslagen kan verkställas.

Av gällande författningar framgår att det är rektor som leder och fördelar arbetet. Utifrån förslaget i utredningen gällande att lärare själva ska besluta om stödinsatser och att rektor därefter ska verkställa besluten blir författningarnas formuleringar motstridiga. Höors kommun vill därmed belysa vikten av att denna arbetsgång avseende stödinsatser omprövas.

Övergripande synpunkter

6.1 Bestämmelserna om extra anpassningar ska avskaffas i samtliga skolformer

Förslag: Bestämmelserna om stöd i form av extra anpassningar ska avskaffas

Höors kommun tillstyrker förslaget avseende att bestämmelserna om stöd i form av extra anpassningar ska avskaffas i samtliga skolformer. Höors kommun vill dock betona vikten av att det behöver tydliggöras hur ledning och stimulans ska utformas i den ordinarie undervisningen för att möta alla elever och för att minimera antalet elever som är i behov av den föreslagna stödundervisningen eller särskilt stöd.

6.2 Garantin för tidiga stödinsatser och nationella prov i årskurs 3 ska avskaffas

Förslag: Garantin för tidiga stödinsatser ska avskaffas. De nationella proven i årskurs 3 i grundskolan och sameskolan, respektive årskurs 4 i specialskolan, ska avskaffas.

Höors kommun tillstyrker förslaget att nationella prov i årskurs 3 i grundskolan och sameskolan, respektive årskurs 4 i specialskolan avskaffas.

6.3 Alla barn och elever ska kunna följa undervisningen

Förslag: Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de ska kunna följa undervisningen och utifrån sina egna förutsättningar utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att

tillgodogöra sig kunskaper i förhållande till ämnets syfte och centrala innehåll, ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt tillgodogör sig de kunskaper som minst motsvarar betygskriteriet godtagbara kunskaper eller lätt uppfyller de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Höörskommun tillstyrker förslaget att alla elever ska kunna följa undervisningen. Ledning och stimulans handlar om det arbete som görs inom ramen för lärarens undervisning. Tidigare erfarenheter visar att det finns stora variationer avseende olika lärares kompetens att arbeta med ledning och stimulans. Därför vill Höörskommun poängtera vikten av att de skrivningar som framgår i utredningen, avseende lärares och förskollärares ansvar inom ramen för ledning och stimulans som handlar om att undervisningen ska utformas så att alla barn och elever kan följa undervisningen, förtydligas i författningarna.

Höörskommun instämmer även med det som skrivs fram i utredningen gällande vad som är viktigt för undervisningens kvalitet, dvs. att lärare har både ämneskunskaper och didaktik kompetens för att skapa de bästa förutsättningar för ett kollektivt lärande. Vidare framgår i utredningen vikten av lärarens relationskompetens som är viktig för elevers lärande och utveckling. Om detta inte förtydligas kan det finnas en risk för ett mer kategoriskt synsätt på elevers lärande. Det handlar om att lärare gör bedömningen att elever ska få stödundervisning istället för att de först ser på lärandemiljön och sin egen undervisning. Därmed anser Höörskommun att inte enbart den enskilda lärarens bedömning bör ligga till grund för stödundervisning.

6.4 Standardiserade tester införs för att uppmärksamma elever med stödbehov

Förslag: Standardiserade tester ska införas för att identifiera elever som har behov av stöd i läs- och skriv- och matematikutveckling. Standardiserade tester ska genomföras i årskurs 1, 2, 3, 5 och 8 i grundskolan och anpassade grundskolan. I sameskolan ska tester genomföras i årskurs 1, 2, 3 och 5. I specialskolan ska tester genomföras i årskurs 1, 2, 3, 6 och 9. I anpassade grundskolan ska standardiserade tester genomföras av de elever som läser ämnen. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om utformning av standardiserade tester.

Bedömning: Regeringen bör ge Statens skolverk i uppdrag att ta fram och utforma standardiserade tester.

Höörskommun tillstyrker förslaget om att standardiserade tester införs för att uppmärksamma elever med stödbehov.

6.5 Stödundervisning ger ett snabbt och flexibelt stöd

Förslag: Elevers rätt till stödundervisning ska regleras i skollagen. Om ansvarig lärare inom ramen för undervisningen bedömer att en elev riskerar att inte kunna följa undervisningen och har svårt att tillgodogöra sig kunskaper i förhållande till ämnets syfte och centrala innehåll, ska läraren anmäla det till rektorn som ska se till att eleven skyndsamt ges stödundervisning. Stödundervisning får ges i form av undervisning i mindre grupp eller enskild undervisning i det ämne som eleven uppvisar svårigheter i. Vid behov ska samråd ske med speciallärare eller specialpedagog vid bedömning och planering av stödundervisningen. Om det finns särskilda skäl får rektorn besluta att det inte ska ges

stödundervisning. Stödundervisningen ska utvärderas senast inom en månad efter att den har påbörjats för att avgöra om eleven behöver fortsatt stödundervisning eller om en utredning om särskilt stöd ska göras. En elev bör inte ges stödundervisning längre tid än två månader och i högst tre ämnen åt gången per termin. Resultatet av utvärderingen ska även överföras till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs eller nästa nivå av ämnet. Bestämmelserna om stödundervisning ska gälla i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan samt sameskolan. I gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska bestämmelserna om stödundervisning endast gälla ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik. I anpassade grundskolan och i anpassade gymnasieskolan ska bestämmelserna endast gälla för elever som läser ämnen. Bedömning: Stödundervisningen bör följas upp och utvärderas nationellt. Regeringen bör därför ge Statens skolverk i uppdrag att genomföra en sådan uppföljning och utvärdering. Bedömning: Frågan om reglering av klass- och gruppstorlekar behöver utredas vidare.

Höörskommun tillstyrker delvis utredningens förslag avseende stödundervisning. Höörskommun ser att det kan vara bra att införa stödundervisning men ser vissa nackdelar med att det ska införas på det sätt som utredningen föreslår. Det handlar om det förslag som anger att läraren är den som är bäst lämpad att avgöra om en elev är i behov av stödundervisning och om det är den mest effektiva stödsatsen för eleven. Höörskommun anser att rektorn är den som ska fatta beslut om stödundervisning samt att det bör ske i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens, dvs. specialpedagog eller speciallärare.

Vidare ser Höörskommun organisatoriska svårigheter med förslaget om organiseringen av stödundervisning. Det ställer stora krav på rektor att ha en organisation som finns redo att ta sig an stödundervisning innan elevers eventuella stödbehov har uppstått. Dels handlar det om personell beredskap, dels om beredskap för ändamålsenliga lokaler. Utifrån förslaget som skrivs fram i utredningen behöver rektor öka den pedagogiska bemanningen i verksamheten vilket kommer att leda till ökade kostnader i skolan. En annan utmaning handlar om tillgång till ändamålsenliga lokaler att kunna bedriva stödundervisning i. Eftersom stödundervisning ska kunna ges utifrån elevernas behov går det inte på förhand att förutsätta att det kan ges i klassrummet med ytterligare lärare utan rektor behöver även organisera för stödundervisning utanför klassrummet. Redan idag används skolornas samtliga undervisningslokaler och andra utrymmen. Huvudmannen kan inventera om det finns andra tillgängliga lokaler att tillgå i kommunen men det kan inte vara utredningens intention att stödundervisning ska bedrivas utanför elevens skola. Svårigheter att tillgå fler lokaler försvåras ytterligare för de skolor som ligger utanför en tätort eftersom det där oftast saknas andra kommunala lokaler.

Höörskommun ser även svårigheter som kan uppstå för de elever som identifieras vara i behov av stödundervisning i många olika ämnen då det i utredningen föreslås att det ska finnas begränsningar i antalet ämnen en elev får ges stödundervisning i samtidigt.

Gällande stödundervisning för elever i gymnasieskolan avstyrker Höörskommun utredningens förslag att stödundervisning enbart ska gälla ämnena svenska, svenska som andraspråk och matematik. Höörskommun anser att det är ett för snävt urval av ämnen och vill peka på vikten av att gymnasieelever ska kunna få stödundervisning i andra ämnen

också, åtminstone även i engelska, för att öka elevernas möjligheter att kunna fullfölja sin utbildning.

6.6 Utredning av en elevs behov av särskilt stöd och hur särskilt stöd ska ges

Förslag: Bestämmelserna om utredning av en elevs behov av särskilt stöd i skollagen ska ändras. Om ansvarig lärare eller mentor inom ramen för undervisningen befarar att en elev inte kommer att tillgodogöra sig de kunskaper som minst motsvarar betygskriteriet godtagbara kunskaper eller att en elev inte kommer att uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska läraren eller mentorn göra en skriftlig anmälan till rektorn om att elevens behov av särskilt stöd behöver utredas. Samråd ska alltid ske med speciallärare eller specialpedagog. Den nuvarande lydelsen i skollagen att det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning ska strykas för att förtydliga att utgångspunkten inte ska vara att särskilt stöd ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör.

Höörskommun tillstyrker i stora drag utredningens förslag att ändra bestämmelserna i skollagen. Höörskommun vill betona att det kan göras ytterligare ett tillägg gällande att eleven ska ges stöd utifrån de behov som framkommer av utredningen.

Det framkommer av utredningen även en ny lydelse gällande att en anmälan till rektor ska vara skriftlig. Höörskommun avstyrker denna skrivelse med motiveringen att varje skola bör få möjlighet att utarbeta egna rutiner avseende hur en anmälan ska göras.

6.7 Elevens stödbehov ska styra om en elev ska ges undervisning enskilt eller i en särskild undervisningsgrupp

Förslag: Det ska inte krävas särskilda skäl för att särskilt stöd ska kunna ges enskilt eller i en särskild undervisningsgrupp. Det ska tydliggöras att det särskilda stöd som ges enskilt eller i en särskild undervisningsgrupp utgör undervisning. Den nuvarande lydelsen i skollagen i en annan undervisningsgrupp - - - än den som eleven normalt hör till ska strykas som en följd av utredningens förslag om att utgångspunkten inte ska vara att särskilt stöd ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör.

Höörskommun avstyrker förslaget att det inte ska krävas särskilda skäl för att särskilt stöd ska kunna ges enskilt eller i en särskild undervisningsgrupp. Motiveringen till detta är att utgångspunkten för bedömning av särskilt stöd alltid ska vara elevens behov vilka framgår av en utredning och att åtgärder ska vidtas utifrån behoven. En placering i en särskild undervisningsgrupp eller enskild undervisning är en exkluderande åtgärd vilka oftast leder till olika begränsningar i elevers måluppfyllelse. Därför anser Höörskommun att det fortsatt ska krävas särskilda skäl för att en elev ska kunna ges enskild undervisning eller undervisning i en särskild undervisningsgrupp.

Avseende förslaget i utredningen som handlar om att förtydliga att enskild undervisning eller undervisning i särskild undervisningsgrupp ska bedrivas under lärares ledning avstyrker Höörskommun. Motiveringen är att det i skollagen redan är framskrivet vem som får bedriva undervisning. Därmed anser Höörskommun att detta inte behöver specificeras ytterligare.

Höörskommun anser att elevers rätt till särskilt stöd, när det handlar om enskild undervisning eller undervisning i särskild undervisningsgrupp, även bör möjliggöras för

SEKTOR

Barn- och utbildningssektorn
Sektorn för kultur, arbete och folkhälsa

REMISSYTTRANDE

Datum
2025-06-26

Diarienummer
BUN 2025-00076
KSF 2025-00508

Sida
6 (6)

elever i gymnasieskolan. Höors kommun vill därför belysa vikten av att eventuella skollagsändringar som skrivs fram i utredningen även inkluderar elever i gymnasieskolan. Detta för att alla elever ska ges möjlighet till rätt stöd utifrån deras individuella behov i syfte att öka möjligheterna att kunna fullfölja sin utbildning.

6.8 Anpassad studiegång får bara ges i sista hand

Förslag: Beslut om anpassad studiegång får fattas först om elevens behov inte kunnat tillgodoses genom andra former av särskilt stöd. Beslutet ska föregås av information till eleven och elevens vårdnadshavare om beslutets konsekvenser.

Bedömning: Åtgärden anpassad studiegång bör följas upp och utvärderas. Regeringen bör därför ge Statens skolverk i uppdrag att genomföra sådan uppföljning och utvärdering.

Höors kommun tillstyrker förslaget att beslut om anpassad studiegång fattas först om elevens behov inte kunnat tillgodoses genom andra former av särskilt stöd.

I enlighet med barn- och utbildningsnämndens delegationsordning punkt B.3 respektive punkt B.2 i kommunstyrelsens delegationsordning.

Marie Nilsson
Utbildningschef
Höors kommun

Catharina Pålsson
Sektorschef Kultur, arbete och folkhälsa
Höors kommun